Gabriel García Márquez draagt de fakkel over

Als je in de boekhandel een boek ontdekt met een sticker waarop niemand minder dan Gabriel García Márquez de schrijver ervan aanprijst als 'een van de jonge Colombiaanse auteurs aan wie ik mijn fakkel wil overdragen', dan is het begrijpelijk dat je nieuwsgierig wordt. Jorge Franco maakt met zijn roman *Paraiso Travel*, vertaald in het Nederlands als *Paradijsvogels*, de aanprijzing van de Nobelprijswinnaar geheel waar. Niet in de zin dat de jonge Franco zijn grote voorganger zou imiteren, want hij heeft een compleet eigen inhoud en stijl.

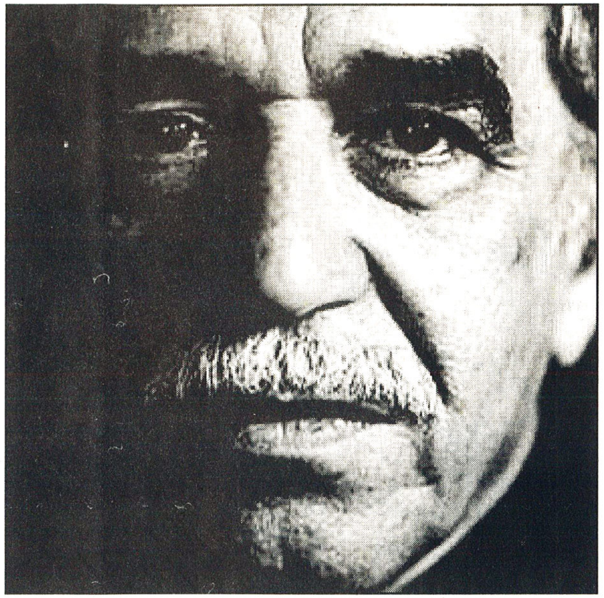

Nobelprijswinnaar Gabriel García Márquez

Door Wim Rutgers

Het internet leert dat Jorge Franco wel tot het narco-realisme wordt gerekend, een groep jonge Colombiaanse auteurs die het magisch-realisme achter zich hebben gelaten en zich in hun thematiek wenden tot de beschrijving van de harde wereld van drugs en criminaliteit zoals die zo welig tieren in het land. In *Paradijsvogels* komen geen drugs voor, maar de stijl en thematiek zijn recht-toe-recht-aan realistisch en veel directer en harder dan van de wat oudere magisch-realistische auteurs. Ik had gehoopt de auteur op de Haagse Winternachten te kunnen beluisteren, maar daar moest hij jammer genoeg verstek laten gaan. Maar het lezen van zijn werk is geen schrale troost of surrogaat want het verhaal boeit van begin tot einde.

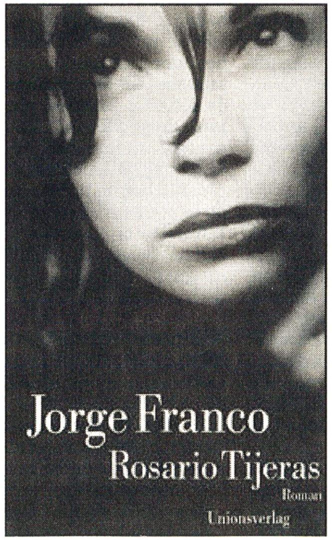

Een eerdere roman van Franco

Twee jonge mensen, een gedecideerd meisje en een aarzelende mannelijke ik-figuur die zich door het enthousiasme van zijn vriendin op sleeptouw laat nemen, besluiten Colombia te verlaten en naar de Verenigde Staten te 'emigreren'. Ze komen in aanraking met een louche 'reisbureau' dat zich Paradise Tours noemt en dat hun tocht zal organiseren tegen betaling van een astronomisch bedrag aan harde dollars. Via Midden-Amerika en Mexico belanden ze na veel avonturen inderdaad in het land van hun dromen, dat jammer genoeg zwaar blijkt tegen te vallen.

Dat is een van de twee verhaaldraden. De andere draad is dat de jongen, op de eerste de beste avond dat hij in New York is, verdwaalt en zijn vriendin kwijtraakt. Beiden verdwijnen in de illegaliteit. Na een jaar en drie maanden heeft hij haar eindelijk getraceerd en is nu in de Greyhound-bus op weg naar haar toe in Florida. Of het een gelukkige hereniging zal worden zal ik hier verder niet vertellen. Wie hoort er hier niet een belletje rinkelen als hij aan de Grote Gabo denkt?

Deze twee nogal conventionele verhaaldraden in de verleden en de tegenwoordige tijd worden in een overrompelende, beeldende stijl in vliegende galop verteld. Dat is de grote kracht van Franco's schrijverschap, lijkt mij. Vanaf het begin pakt hij de lezer die hij pas na meer dan 200 pagina's weer loslaat.

De zoektocht die Marlon Cruz onderneemt naar zijn vriendin kan gelezen worden als een metafoor voor de kennismaking met het nieuwe land van inwoning. Voor de ik-figuur is New York het beest dat hij moet leren temmen om zich er te kunnen handhaven en er vervolgens te kunnen aarden.

Maar wat een verschil is er tussen deze roman en de traditionele migratieromans van de jaren vijftig, zestig en zeventig. Dat komt door de eigentijdse stijl maar vooral omdat de klacht van weleer heeft plaatsgemaakt voor relativerende ironie. Marlon wordt van honger en erger gered door andere migranten die hem een baantje als toiletschoonmaker aanbieden.

"Net als iedereen die daar was weggegaan om hier wc's schoon te komen maken, maar we logen en hadden het over voorspoed, over onze successen en de verwezenlijking van de Amerikaanse droom, en ook al hadden we een baan en de kans om een paar dollars te koesteren voordat ze opgingen aan vaste lasten, dan waren we er toch beroerder aan toe dan toen we weggingen, omdat we ons ook nog eenzaam voelden, we waren alleen, als schipbreukelingen midden in New York."

Die dubbele migranten positie wordt bij het meisje Reina zichtbaar gemaakt in haar ongewone tweekleurige ogenpaar. Zo zit het boek vol met literaire trucjes en grapjes, zoals het spel met de rechtervoet waarmee Marlon uit bed stapt, op zijn werk aankomt, als eerste in het vliegtuig zet of in de bus stapt, 'de rechtervoet waarop ik al mijn hoop vestig en waarmee ik mezelf in evenwicht houd'. Zodra hij echt in de problemen zit, begint die voet steevast te trillen.

Het verhaal van de barre reis wordt door Marlon verteld aan een vriendin die hij in New York vindt. Anders dan de magisch-realisten gebruiken deze neo-realisten vertrouwde literaire procédés, maar ze doen dat in het tempo en de taal van deze moderne tijd.

De ongelooflijke queeste naar een verloren vriendin en een nieuwe levenspositie heeft een open einde. Ieder leze en geniete van de stilistische capriolen van deze begaafde auteur in een verhaal dat met zijn lichte toonzetting er wel degelijk toe doet.

Jorge Franco, Paradijsvogels
Amsterdam: Meulenhoff
ISBN 90 290 7402 7
www.meulenhoff.nl